

Reflection of the Anti-Government Uprising in Kazakhstan to the Media in the Turkic Republics¹

Ebru İlhan^{ID}

Sakarya University, Institute of Social Sciences, Sakarya, Türkiye

ABSTRACT

At the beginning of 2022, the fact that the protests occurred in Kazakhstan, due to the increase in fuel prices by the government, turned into a destructive uprising, has emerged as one of the events followed with great concern worldwide, especially in the Turkish States. Therefore, it has been observed that these developments have aroused great interest in the media around the world. In this study, how these demonstrations and uprisings were reflected in the media of Azerbaijan, Kyrgyzstan, Uzbekistan and Turkmenistan, which were among the Turkish States in the first moments; The questions of how the events in the process were included in the news texts published in these countries were determined as the problem of the study and an examination was made in this direction. The data were analyzed with descriptive analysis in the research, in which the document analysis method was used. Among the findings obtained as a result of the research, these news in the media of the Turkish States examined in the study; In the background of the uprisings in the country, the effects of the problems in the social, political and especially the economic structure in Kazakhstan and the idea that Russia may be responsible for the actions in the region from a geopolitical point of view have been reached.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 01.12.2022

Received in revised form: 24.12.2022

Accepted: 25.12.2022

Available online: 31.12.2022

Article Type: Essay Reviews

Keywords: Kazakhstan, Turkish States, Russia, Internal Security, Media.

© 2022 SAÜTAD All rights reserved

Extended Summary

1. Purpose

The aim of the study is to examine the content of the news about the protests in Kazakhstan in the media of selected Turkish States. Thus, it was aimed to convey how the causes and consequences of the events experienced were discussed in the public opinion of the Turkish States selected in the research. Basically, it is aimed to examine the way the news about the protests that took place in Kazakhstan is reflected in the media of the Central Asian States, and as a sub-problem of the research, it is aimed to make sense of the content of these protests and the operation of the process through different media publications.

2. Method

In the research, a descriptive analysis was made using the document analysis method and the selected countries in the research were examined in alphabetical order.

3. Findings

In general, the analyzes on the news in the media of selected countries show that the reason for the protest events in Kazakhstan is the opinion that a political instability situation has occurred in the

¹ This study is an improved version of the analysis titled "Reflections of the Anti-Government Uprising in Kazakhstan in the Media of Azerbaijan and Kyrgyzstan" prepared within the scope of Sakarya University TURKMER by including Uzbekistan and Turkmenistan.

Corresponding author's address: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Türkiye
e-mail: ilhanebr@outlook.com

country after the long-term rule of Nursultan Nazarbayev. While the fuel price hike was shown as the reason for the events in the examined media, it was observed that the possibility that political and social discontent in Kazakhstan might trigger these actions was also included. In addition, it was stated that the protests shifted to another direction with the acts of violence, and it was emphasized that there might be an external threat for this reason. Besides; shortly after the protests started, it was seen that Kazakhstan President Kassym Jomart Tokayev's urgent call for help to Russia was among the topics followed with suspicion and curiosity in the media of the selected Turkish States.

4. Results

As a result; the view that there may be a Russian threat in the background of the protests, which were stated to be carried out due to the fuel hike in Kazakhstan and then turned into acts of violence, was observed as a common issue mentioned in the news published in the media of each of the selected states. The news that covered this view most intensely was found in the Azerbaijani media. In addition; In the news in the media of Kyrgyzstan and Uzbekistan countries, it was argued that the instability of domestic politics in Kazakhstan and the negative impact of economic conditions on society were among the possibilities of these actions. Besides these; Kazakhstan President Kassym Jomart Tokayev's call for help to the Collective Security Treaty Organization (CSTO) has been the focus of criticism, especially in the media of Azerbaijan and Uzbekistan. Azerbaijani media openly described this situation as a dependency on Russia. In the media of Uzbekistan, this situation was mostly evaluated as a situation that could create a domestic security problem for Uzbekistan. The conclusion that can be reached based on the findings; the media of these countries, which are members and observers of the Organization of Turkish States, are dominated by an anxious atmosphere in the face of the uprisings in Kazakhstan, a Turkish state like them, and this situation can be considered quite predictable when the political history of the region is considered. As a matter of fact, these states, which have been under Russian domination for many years, have an important and necessary sensitivity for the security of their countries and the region they are located in.

5. Conclusions

According to the findings and the results obtained; the reasons behind these actions carried out in Kazakhstan are the main subject of discussion. It is necessary to think about the possibility of the protests to erupt again if the Kazakhstan government deals with the fuel price hikes and the threat of foreign powers, instead of investigating and solving these causes from an objective point of view. Apparently; these protests were not organized solely in line with the economic demands of the citizens. As mentioned in the news in selected media, there is an inequality in income distribution in the country and the discomfort of the people of Kazakhstan was seen among the main reasons for the protests. However, the Kazakhstan government should consider the idea that there may be political discontent as well as economic discontent within the country, and should calculate the risk that such protests may turn into acts of violence in the future. And also; the fact that the Kazakh government needed the support of an ancient colonial power in Central Asia, demanding assistance from Russia immediately after the events started, requires thinking about what can await both Kazakhstan and other Turkish States in the region in the future.

Kazakistan'da Yaşanan Hükümet Karşısı Ayaklanma Olayının Türk Cumhuriyetleri'nde Medyaya Yansıması

Ebru İlhan^{ID}

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Türkiye

ÖZ

2022 yılının başında Kazakistan'da hükümet tarafından akaryakıt fiyatlarına yapılan zamlar sebep gösterilerek düzenlenen protestoların, yıkıcı bir ayaklanma olayına dönüşmesi Türk Devletleri başta olmak üzere dünya çapında büyük bir endişe ile takip edilen hadiselerden biri olarak karşımıza çıkmış; dolayısıyla yaşanan bu gelişmelerin, dünya genelinde medya üzerinde büyük bir ilgi uyandırdığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmada sözü edilen bu gösteriler ve ayaklanma olaylarının meydana geldiği ilk anlarda Türk Devletleri arasında yer alan Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan medyalarına nasıl yansdığı; süreç içerisinde yaşananların bu ülkelerde yayınlanan haber metinlerinde ne şekilde yer aldığı soruları, çalışmanın problematiği olarak belirlenerek bu doğrultuda bir inceleme yapılmıştır. Doküman incelemesi metodu kullanılan araştırmada veriler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular arasında, çalışmada incelenen Türk Devletlerinin medyalarında yer alan ilgili bu haberlerde; ülkede yaşanan ayaklanma eylemlerinin arka planında Kazakistan'daki sosyal, siyasi ve özellikle ekonomik yapıdaki sorunların etkisinin ve jeopolitik açıdan Rusya'nın bölgedeki eylemlerden sorumlu olabileceği düşüncesinin var olduğu verilerine ulaşılmıştır.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihiçesi:

Alındı: 01.12.2022

Düzeltilmiş hali alındı: 24.12.2022

Kabul edildi: 25.12.2022

Çevrimiçi yayımlandı: 31.12.2022

Makale Türü:

Derleme
Anahtar Kelimeler: Kazakistan, Türk Devletleri, Rusya, İç Güvenlik, Medya

© 2022 SAÜTAD Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

2022 yılının başında gerçekleşen, Kazakistan'da hükümetin akaryakıt fiyatlarına zam yapması sebebiyle ülke vatandaşlarının sokağa döküldüğü ayaklanma olaylarında, ülkede büyük bir gerilim yaşanmıştır. Protestolar önce 2 Ocak'ta sosyo-politik taleplerle başlayıp, ardından Kazakistan hükümetinin göstericilere karşı güç kullanmasıyla bir ayaklanmaya dönüşmüştür. Ayaklanmalar, başta Kazakistan olmak üzere öncelikle Türk Dünyası, Rusya ve sonrasında dünya çapında endişe ile takip edilmiştir. Göstericilerin havalimanı ve kritik noktaları ele geçirerek hükümet karşıtı protestolar yürütmesi üzerine Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, bir basın açıklaması düzenleyerek Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü (KGAÖ)'nü yardıma çağırmıştır. Tokayev'in KGAÖ'ye yapmış olduğu bu çağrı ile birlikte Rusya, vakit kaybetmeden ülke sınırına asker gönderme hazırlığına başlamıştır. Rusya'nın bölgeye asker gönderme hazırlığının ardından, Paşinyan'ın Kazakistan'a süreli yardım gönderecekleri açıklamasıyla birlikte yaşanan gelişmelere Ermenistan da dahil olmuştur (Kenzhetay, 2022).

Kazakistan'da söz konusu olayların başladığı andan itibaren, Türkiye medyasında da gündem olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmanın seyri açısından kısaca değinilecek olursa; Türk medyasında yer alan haberlerde hem Rus hem de ABD tehdidinin endişelerine yer verilmiş, zira olayların büyümesi ile birlikte ülke içerisinde artan şiddet ortamının Rusya'nın haricinde İngiliz ve Amerikan gizli servislerinin aracılığıyla oluşturulmak istenebileceği iddia edilerek bu endişe Kazakistan'ı MI6 ve CIA'nın mı karıştırdığı soruları ile medyaya yansımıştır (Takvim, 2022). Bu haberlere ilaveten İlber Ortaylı'nın Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanan bir köşe yazısında da Kazakistan'daki ayaklanma olaylarının içerisinde, Kazak halkının yaşadığı ekonomik problemlerin yanı sıra, Amerika'nın ve müttefiklerinin yer aldığı fikri de ifade edilmiştir (Ortaylı, 2022). Öte yandan; Kazakistan'da yaşanan bu olaylar başlangıçta bir provokasyon beklentisi yerine vatandaşların haklarını talep etmek üzere harekete geçtikleri bir eylem olarak yansıtılmıştır ve odaklanılması gereken noktanın dış güçler tehdidi yerine halkın talep ve beklentileri olması yönünde düşüncelere yer verildiği de görülmüştür (İlbeyoğlu,

2022). Türk medyasında, gösterileri şiddet eylemlerine dönüştüren yağmacılar ile haklarını talep etmek üzere sokağa çıkan protestocular arasında bir ilginin bulunmadığı da özellikle vurgulanan hususlar olarak göze çarpmıştır (Yeniçağ Gazetesi, 2022). Tüm bunların yanında, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde de sıklıkla değinilecek olan Rus tehdidi de göz ardı edilmemiş, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ)'nü ülkeye davet edişi de "sorunlu" olarak tanımlanmıştır (Kenzhetay, 2022).

Rusya'da etkili olan başlıca medya organlarında Kazakistan olayları ile ilgili yer verilen haberlere de kısaca değinmenin, araştırmanın içeriğini daha iyi anlamakta yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda Rusya'da etkili olan medya kanallarından İzvestiya'da Tokayev'in KGAÖ'ye teşekkür ettiği, haberlere konu olmuştur. Bunun yanı sıra protestoların açıkça güç kullanımına dönüştüğü ifade edilirken Kazakistan da "yangının içindeki ülke" şeklinde tanımlanmıştır. İlaveten; Rus medyası da yaşanan bu olayların Kazak ekonomisini ne yönde etkileyeceği sorusu üzerinde durmuş, Kazak milli para birimi olan 'tenge'nin ve Rus 'ruble'sinin gidişatının ne olacağı sorgulanmıştır (Alizade, 2022). İzvestiya'da; olaylar medyaya aktarılırken, Kazakistan'daki yetkili birimlerin durum karşısında önlemler aldığına, protestoların organize bir komplo girişimi olarak değerlendirildiği, şiddet eylemlerini gerçekleştirenler hakkında "radikal ve terörist gruplar" ve "aşırılık yanlısı örgütler" gibi ifadelerle değinildiği gözlemlenmiştir. Fakat burada da protestoların başlangıç nedeni olarak, Tokayev'in açıklamalarından hareketle, ülke içerisindeki gelir dağılımının eşitsizliğinin yarattığı hoşnutsuzluk olduğu açıkça belirtilmiştir (İzvestiya, 2022). Diğer başlıca medya organları içerisinde Kommersant'ta da Rusya Dışişleri Bakanlığı'nın olayların dış güçlerce kurgulandığını düşündükleri ve Çin Dışişleri Bakanı'nın ise olayları ülkenin "iç meselesi" olarak değerlendiği ifade edilmiştir. Yine TASS'ta yer alan haberlerde ise Rusya'nın, eylemlerde şiddete başvurmanın ve soygunculuğun kabul edilemez olduğunu düşündüğüne yer verildiği gözlemlenmiştir (Alizade, 2022).

Bu çalışma, yukarıda Türk ve Rus medyalarındaki yansımaları ve arka planı özetlenen gelişmelerden hareketle yaşananların Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde medyaya yansımaları üzerinedir. Araştırmada Türk Devletleri Teşkilatına üye ve gözlemci olan Türk Devletlerinin ele alınması amaçlanarak, teşkilata üye olan Özbekistan ve Kırgızistan'ın aynı zamanda Kazakistan'a sınır komşusu olmaları sebebiyle ve bu ülkeler arasında daha yoğun bir göçün ve etkileşimin yaşanması sebebiyle medyalarına yer verilmiştir. Bunlara ilaveten Türk Devletleri Teşkilatı üyesi Azerbaycan ve gözlemcisi Türkmenistan'ın da seçili ülkeler ile birlikte Türk Dünyası ülkeleri içerisinde ekonomik açıdan önemli bir yere sahip olmaları dolayısıyla, yaşanan bu olayların aynı zamanda ekonomik boyutları ile de ilgili olabilecekleri düşüncesidir. Amaçlanan, komşu ülkelerin kamuoyunda gelişmelerin değerlendiriliş ve kitlelere aktarılmasına yönelik bir analizdir. Bu doğrultuda çalışmanın araştırma soruları; i. ayaklanmanın meydana geldiği ilk anlarda bu durumun Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nin medyalarına nasıl yansıdığı, ii. süreç içerisinde yaşanan olayların nedenlerinin ve sonuçlarının medyada yer alan bu haberlerde nasıl aktarıldığı olarak belirlenmiştir. Doküman incelemesi metodu ile betimsel analiz yapılarak ülkeler alfabetik sıraya göre incelenmiştir.

2. Azerbaycan Medyasında Kazakistan Ayaklanmaları

Kazakistan'da yaşanan bu olaylarla yakından ilgilenen ülkelerden biri de Azerbaycan olmuştur. Azerbaycan medyasında, bu olayların esasen artan yakıt zammı ile ilgisi olmayan ve dış güçlerce planlanmış bir eylem olduğu vurgusu yapılmıştır. Ülkenin; Bağımsız Devletler Teşkilatı (BDT) ülkeleri içerisinde sosyo-ekonomik açıdan önde gelen bir ülke olması sebebiyle yaşanan olayların yalnızca doğalgaz fiyatındaki artış ile açıklanamayacağı görüşü ortaya konmuştur (Aliyev, 2022).

Bunun yanı sıra bazı haberlerde de yine yaşanan olayların dış güçlerce planlandığı fikri savunulmuş, bunun nedeni olarak ise Nursultan Nazarbayev'in istifası gösterilmiştir. Kazakistan'ın bağımsızlığını kazanmasının hemen ardından ilk Cumhurbaşkanı olarak seçilen Nursultan Nazarbayev, ülkede 28 yıl boyunca başkanlık görevini yürütmüştür. Azerbaycan gündeminde yer alan bu haberlere göre, bağımsızlığına yeni kavuştuğu andan itibaren Kazakistan için iktidarı boyunca demokratikleşme

sürecinin tehlikelerini bildiği düşünülen Nazarbayev'in istifasıyla oluşan bir otorite boşluğu Rusya ve diğer güçlerce fırsat bilinmiştir (Feyziyev, 2022).

Azerbaycan medyasında yer alan diğer haberlere göre; Türk Devletleri Teşkilatı içerisinde Kazakistan, gösterdiği faaliyetler ile Türk Devletleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamış ve bu yönüyle dikkat çekmiştir. Bu durum itibarıyla Azerbaycan medyasında Kazakistan olayları için yine "Kazakistan'ı kim karıştırıyor?" sorusu yer almaktadır. Ancak bu soruya ilaveten; Kazakistan'da bu girişimin gerçekleştirilebilmesinin nedeni olarak da resmi otoritelerin keyfiliği gösterilmiştir. Merkezi otoritenin bu keyfiliği önleme açısından zayıf olduğu düşünülen haberlerde, dış güçlerin bu durumu kötü amaçlarla kullanacağı ve Kazakistan'da yaşanan bu olayların başka ülkeler için de geçerli olabileceği fikri de aktarılmıştır. Bununla beraber; Azerbaycan basınında, ilgili olaylar hakkında yer alan haberlerde Kazakistan'daki iktidara yönelik eleştirilere de rastlanıldığı belirtilebilir (Ismayilov, 2022).

Yaşanan olaylar neticesinde Azerbaycan medyasında Kazakistan'ın geleceği konusunda uzmanların görüşlerinin yer aldığı haberler de yayınlanmıştır. Bu haberlerden birinde KGAÖ'nün ülkeye davet edilmesiyle, Kazakistan'ın Rusya'ya bağımlılığının artacağı endişesine yer verilmiştir (Azadlık, 2022).

Azerbaycan medyasındaki haberlere genel olarak hâkim olan "Rus tehdidi" vurgusu ile bu medyada ilgili olaylar hakkında yeni bir Türk-Rus rekabeti dalgası olabileceği sorusu da gündeme gelmiştir. İlgili haberde Kazakistan'daki olayların Büyük Turan'ın kurulması ile ilişkili olduğu öne sürülmüştür (Teref Az, 2022). Azerbaycan basınında Türk Devletleri Teşkilatı'nın Kazakistan'ı desteklediği ve Türk Dünyası 2040 Vizyonu belgesinin dayanışma ve iş birliği açısından bir rehber olduğu aktarılan açıklamalar ile ilgili içerikler yer alan haberler de yayınlanmıştır (Live Az, 2022).

Özetle; Azerbaycan medyasında Kazakistan bağımsızlık tarihinin en büyük ayaklanmaları olarak görülen bu olaylar (BBC Azerbaycan, 2022) ile ilgili haberlerin temel içeriği, olayların nedenine ilişkin olmuş ve bu neden olarak da özellikle Rusya'nın ve diğer dış güçlerin, Kazakistan'daki iktidarın keyfiliği veya Nazarbayev sonrası oluşan iktidar boşluğundan faydalanarak BDT ve Türk Dünyası Teşkilatı içerisinde önemli bir yere sahip olan Kazakistan'da sosyo-ekonomik gidişatın bozulmasına yönelik bir komplo girişimi olduğu savunulmuştur.

3. Kırgızistan Medyasında Kazakistan Ayaklanmaları

Olayların başladığı ilk günden itibaren Kırgızistan medyasında da olaylar ile ilgili haberler sıkça görülmeye başlanmıştır. Kırgızistan medyasında, genel itibarıyla olaylarda göstericilerin ülke vatandaşları olarak ilk aşamada barışçıl eylemlerle haklarını savunduğu ancak ardından olayların hükümet karşıtı protestolara dönüştüğü vurgusu yapılmıştır. Kırgızistan'da çıkan ilgili haberlerde; Kazakistan olaylarından Kırgızistan hükümetinin ders çıkarması, sürdürülebilir büyüme ve nüfusun sosyal refahı için koşulların yaratılarak ülkede istikrarı korumanın ne kadar önemli olduğunun fark edilmesi gerektiği savunulmuştur (Igamberdiev, 2022).

Barışçıl eylemlerin kısa sürede protestoya dönüştüğü olaylarda; Kırgızistan vatandaşlarının tutuklanması ve Almatı'daki eylemlere Kırgızistan vatandaşlarının katıldığı iddiaları medyada tepki ile karşılanmıştır (Ryskulbekova, 2022) ve Kırgızistan Dışişleri Bakanlığı tarafından Kazakistan'a nota verildiği haberi bakanlığın basın servisinde duyurulmuştur. Konuyla ilgili Kırgızistan basınında yer alan haberlerde; 10 Ocak'ta Bakanlar Kurulu başkanı Akylbek Zhaparov'un Kırgızistan vatandaşlarının göz altına alınması ile ilgili "adil bir soruşturma talebi ve umudu" söylemi vurgulanmıştır (Kalykov, 2022).

Kırgızistan vatandaşlarının tutuklanması ile ilgili haberler arasında Kırgızistan basını, Kırgız piyanist Vikram Ruzakhunov'un tutuklanması hadisesine yoğunlaşmıştır. Ruzakhunov'un tutuklanmasının ardından bazı haberlerde yetkililerin Kazakistan vatandaşlarını ve tüm dünyayı, göstericileri -ve hatta bazı Kırgızistan vatandaşlarını- terörist ilan ederek korkuttuğu iddiası ve endişesi yer almıştır (İskender, 2022).

Kırgız basınında vatandaşlarının güvenliğine dair duyulan endişenin yer aldığı haberlerin yanı sıra; konuyla ilgili Kırgızistan Dışişleri Bakanı Ruslan Kazakbayev'in Türk Devletleri Örgütü Dış İşleri Bakanları Konseyi'nin Kazakistan'daki duruma yönelik yaptığı toplantıya katıldığı haberlerinde, Kırgız Cumhuriyeti'nin teröre her koşulda karşı olduklarını ve Kazakistan'da durumun normalleşmesi için içtenlikle ilgilendikleri ifadelerine yer verilmiştir. Haberlerde; Kazakistan'daki Kırgızistan vatandaşlarına provokasyonlara boyun eğmemeleri, çatışmalardan ve kalabalık alanlardan uzak durmaları ve Kazakistan'ın kanun ve düzenlemelerine riayet etmeleri çağrıları da yer almıştır (Podolskaya, 2022).

Bununla birlikte yaşanan olaylarla ilgili Azerbaycan medyasında yer alan dış tehdit iddiaları da Kırgızistan basınında reddedilmemiş ancak buna ilaveten dışardan gelen bir terör tehdidi iddiasıyla Rus ordusunun ülkeye çağırılması için yeterli gerekçelerin olup olmadığı ve bu durum ülke içi siyasi sebeplerden de kaynaklanıyor olabilir mi sorusu da yine aynı haberlerde sorulmuştur (İskender, 2022).

Kırgızistan medyasında, protesto olayları ile ilgili suçlamaların Nazarbayev'e yöneltildiği haberler de yer almıştır. İnsan hakları aktivisti Zhovtis'in Kazakistan'daki durum hakkındaki yaptığı değerlendirmeleri içeren bir Kazak yayın organında yayınlanmış ilgili bir haber Kırgızistan medyasında da yayınlanmıştır. Kırgızistan'ın haberde vurguladığı hususlar arasında, Nazarbayev'in ülkede otuz yıl içerisinde seçkinler arasında denge ve kontrolün sağlandığı bir sistem oluşturduğu ifade edilmiştir. Nazarbayev'in; yarattığı bu sistem ile birlikte radikal gruplara boşluk sağladığı ve bu olaylara neden olduğu ifadelerine yer verilmiştir (Loginova, 2022).

Kırgızistan basınında Kazakistan olaylarının istikrara kavuşmasıyla birlikte yayınlanan haberlerde, bu olaylarda toplumun cevap bulamadığı sorular olduğu belirtilmiştir. Kırgız medyası; olaylarda kaç kişinin öldüğü ve yaralandığı, kaç kişinin kayıp olduğu, kolluk kuvvetlerinin ne sakladığı, gazetecilerin neden göz altına alındığı gibi soruların varlığına işaret etmiş ve Kazakistan vatandaşlarının belirsizliğini koruyan bu soruların yanıtlarını bekledikleri vurgulanmıştır (Timirbayeva, 2022).

Özetle; Kırgızistan basınında bu olaylardan alınması gereken derslerin olduğu, sistemin keyfi bir biçimde idare edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu noktada Kırgızistan medyası devlete bağlı medya organları ve bağımsız medya organları olarak ikiye ayrılabilir. Devlete bağlı medya organları, olaylar karşısında daha tarafsız bir tutum sergilerken; bağımsız medya organlarının, eylemlerdeki Kazakistan vatandaşlarını desteklediği gözlemlenmiştir.

Yaşanan bu olaylar ile ilgili; Azerbaycan medyasında dış tehditlerin varlığı ve bir komplonun söz konusu olduğunun güçlü bir savunusunun aksine Kırgızistan'ın bağımsız medyasında, istikrarın sağlanması noktasında Kazakistan hükümetinin giderek merkezileştiği ve yaşanan olaylarda bu durumun büyük bir payı olduğu belirtilmiştir. Barışın ve istikrarın sağlanması temennilerini içeren haberler ile birlikte Kazakistan'daki Kırgızistan vatandaşlarının güvenlikleri ile ilgili endişeler de medyaya yansımıştır. Bu endişenin yanı sıra KGAÖ güçlerinin Kazakistan'a girişinin de Kırgızistan'ı endişelendirdiği yine ilgili haberlerde "Kazakistan'daki KGAÖ geleceğimizi nasıl etkileyecek?" şeklindeki haber başlıkları altında açıkça ifade edilmiştir (Yusupova, 2022).

4. Özbekistan Medyasında Kazakistan Ayaklanmaları

Özbekistan'da hükümet yayınlarının, Kazakistan'da 2 Ocak'ta başlayan bu olaylar karşısında ilk günlerde sessizliğini koruduğu dikkat çekmiştir. Gösteriler hakkında ilk günler içerisinde, hükümete ait yayın organlarında tek bir habere bile rastlanmadığı gözlemlenirken; Özbekistan Ulusal Bilgi Ajansı'nın internet sitesinde Kazakistan'da hükümetin istifasının kabul edildiğine dair kısa bir mesaj yayınlanmış ve olayların gerçekleşme sebebi olarak görülen gaz fiyatlarının ani yükselişinin Kazakistan vatandaşları için şaşırtıcı bir gelişme olduğu belirtilmiştir. Özbekistan'daki özel medya organlarında ise Kazakistan'daki durumlarla ilgili haberlere daha sık yer verildiği görülmüştür (Ozodlik.org, 2022).

Olaylar ile ilgili yayınlanan ilk haberlere bakıldığında ise Nazarbayev yönetimine vurgu yapıldığına rastlanılmıştır. Medyadaki haberlerde; kimi siyasetçi ve uzmanların Kazakistan'da yaşanan ayaklanmanın arka planında ülkedeki siyasi ortamın yattığı analizlerine yer verilerek Nazarbayev

yönetimine dair var olan eleştiriler aktarılmıştır (Nurmatov, 2022). Bunun yanı sıra medyada; Rus basınının Kazakistan'da yaşanan olayları büyük bir heyecanla takip ettiği ifadelerine yer verilerek, bu durumun endişe verici olduğu aktarılmış ve Rusya'nın dış tetikleyici olabileceği fikri Özbek mediasında da değinilen görüşlerden biri olarak gözlemlenmiştir (Xabardor.uz, 2022).

Ayrıca Özbekistan'da; yaşanan bu olaylar karşısında, bazı iç güvenlik tartışmaları da medyaya yansımıştır. Belarus devlet başkanı Alexander Lukashenko'nun Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü'nün zirvesinde, Kazakistan'da yaşanan bu ayaklanma olaylarından sorumlu isyancıların Özbekistan'ı da hedef aldığına dair yaptığı açıklamaların, Özbekistan mediasındaki konuyla ilgili haberler arasında yer aldığı görülmüştür (Niyazov, 2022). Lukashenko'nun, Özbekistan'ın, Kazakistan'da yaşanan bu olaylardan ders alması gerektiği uyarısı, "bir tedbirsizlik mi?" yoksa Özbekistan'ı "askeri bir bloğa iten dış bir baskı mı?" sorularını medyada canlandırmıştır. Bu açıklamaların, Özbekistan mediasında; daha çok bir Rus propagandası olarak değerlendirildiği görülmüş ve yabancı bir ülkenin silahlı kuvvetleri olarak Rus askerlerinin Özbekistan'a girmesinin kabul edilmeyeceği ifadelerine yer verilmiştir (Shokirjonov, 2022).

Türk Dünyası ülkeleri içerisinde, Kazakistan'da yaşanan bu olayların bir Rus tehdidi olabileceği görüşü, Özbekistan mediasında da değinilen bir görüş olarak ortaya çıkmıştır. Ancak bununla beraber konuyla ilgili, uzmanların analizlerine de yer verilen bazı haberlerde; Kazakistan'ın sosyo-ekonomik durumunun ve siyasal istikrarının da önemli ölçüde bu olayların meydana gelmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu haberlerde yer alan görüşlere göre; pandemi ile birlikte özellikle Orta Asya ülkeleri arasında dünya ekonomisine en çok entegre olmuş olan Kazakistan'ın sosyal, siyasal ve ekonomik hayatının olumsuz etkilendiği, bu olumsuz etki karşısında ülkedeki enflasyonun büyümesi ile birlikte özellikle gıda fiyatlarının arttığı ve ulusal para birimlerinin değer kaybettiği görülmüştür. Ülkedeki vatandaşlar arasında bazı kesimlerin yaşam standartlarının düşmesi ve yoksulluk oranının yükselmesi sonucunda ise kimi kesimlerde memnuniyetsizlik doğmuştur. Dolayısıyla bu memnuniyetsizliğin Kazakistan'daki olaylara yansıdığı açıkça ifade edilmiştir. Buna ilaveten yaşanan bu olayların diğer iki sebebinden biri de jeopolitik olarak Rusya'nın Ukrayna ile yaşadığı çatışmaların komşu ülkesi Kazakistan'ı da olumsuz etkilemesi olarak görülürken bir diğeri de Kazakistan siyasetindeki istikrarsızlık olarak belirtilmiştir. Böylelikle gaz fiyatlarına yapılan zam bahane edilerek; ülkedeki istikrarsızlık ortamı, ekonomik ve sosyal anlamda yükselen memnuniyetsizlik gibi nedenlerin protestolara dönüştüğü görüşü medyada aktarılmıştır. İlgili bu haberlerin de çalışma içerisinde incelenen diğer ülkelerdeki haberler gibi; başlangıçta daha iyi bir yaşam standardı ve adalet arzusu ile başlatılan bu eylemlerin, birilerinin kasıtlı olarak kurduğu bir senaryo aracılığıyla saldırgan protestolara dönüştüğü kanaatinde olduğuna rastlanılmıştır (Rahmatullayev, 2022).

5. Türkmenistan Medyasında Kazakistan Ayaklanmaları

Türkmenistan mediasına bakıldığında ise olaylar ile ilgili, çalışma içerisinde incelenmekte olunan diğer Türk Devletleri'nin medyalarına kıyasla daha az habere yer verildiği görülmüştür. Çoğunlukla devletin resmi kanallarından yapılan açıklamalara yer verilirken; erişilebilen birkaç bağımsız medya kanalında ise Kazakistan Cumhurbaşkanı'nın yaptığı açıklamalara, Putin'in olaylara yaklaşımına ve olayların tam anlamıyla bir "isyan" olarak nitelendirildiği bazı haber başlıklarına yer verildiği gözlemlenmiştir.

Olayların gerçekleşmesinden birkaç gün sonra Türkmenistan'ın devlete bağlı resmi haber kanallarında, Kazakistan'a baş sağlığı dileyen bir açıklama yayınlanmıştır (Altyn Asyr, 2022). Bağımsız medya yayınları ise Türkmenistan mediasını, olaylar hakkında haber yapmaması hususunda eleştirmiştir. Hal böyleyken Türkmen vatandaşlarının, mevcut durum ile ilgili bilgiyi; bağımsız yayın organlarından ve sosyal medyada Türkmen aktivistlerin yaptığı konuşmalardan takip ettikleri kaydedilmiştir. Kazakistan'ın kimi illerinde ve sınırında komşu olarak yaşayan Türkmenler ile görüşen bir muhabirin aktardığı bilgilere göre; Türkmenlerin protestolar hakkında tartışıyor olduğu, haklarını talep eden vatandaşlara destek verdiği ve bunun yanı sıra gösterilerin arka planında yatan sebepleri de konuşuyor oldukları ifadelerine yer verilmiştir (Azatlyk Radiosy, 2022).

Medyada protesto olaylarının sebebiyet verdiği hasarlara ve Tokayev'in aldığı önlemlere değinilirken, Türkmenistan'ın iyi komşuluk ilişkilerine önem vererek karşılıklı dostluğu dikkate aldığı (Pars Today, 2022) ve komşu ülkesinde yaşanan bu durumun hızlı bir şekilde normalleşmesi konusuna derin ilgi duyduğu ifade edilmiştir (Azatlyk Radiosy, 2022a).

Bunun yanı sıra; 11 Ocak'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Dışişleri Bakanları'nın bir araya gelmesiyle düzenlenen olağanüstü çevrimiçi toplantıda, Türkiye'nin kitlesel protestoları kontrol altına almaya yardımcı olmak amacıyla Kazakistan'a "*Türkçe konuşan ülkelerden asker gönderme*" teklifinin Tokayev tarafından görmezden gelinmesi ve bu teklife rağmen Tokayev'in Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü'nden yardım istemesi de Türkmenistan'da bu olaylar hakkındaki haber metinleri içerisinde kısaca değinilen konulardan biri olarak göze çarpmıştır (Pars Today, 2022a).

Olaylar nedeniyle özellikle Kırgızistan gibi Türkmenistan'ın da kendi vatandaşlarının güvenliğinden endişe ettiği bağımsız medya yayınları içerisinde yer alana haberlere yansımıştır. Chronicles of Turkmenistan'ın yayınladığı bir habere göre; 6 Ocak'ta Türkmenistan'dan altı Milli Güvenlik Bakanlığı memurunun ve iki Dışişleri Bakanlığı yetkilisinin, Türkmen uyrukluların durumuna bakmak ve gerektiği takdirde güvenlikleri sebebiyle Türkmenistan'a dönüşlerini sağlamak amacıyla Kazakistan'a gittiği ifade edilmiştir (Chronicles of Turkmenistan, 2022). Medyada yer alan bu haberler doğrultusunda Türkmenistan hükümetinin ve basınının da olaylar karşısında hem komşuluk ilişkileri sebebiyle hem bölgedeki istikrarın korunması hususunda hem de kendi vatandaşlarının ve ülkesinin güvenliği nedeniyle endişe duyduğu açıkça gözlemlenebilmektedir.

6. Sonuç

Nihayetinde Kazakistan'da yaşanan bu ayaklanma olaylarının, özellikle Türk Devletleri tarafından endişe ile takip edildiği açıkça ifade edilebilir. Çalışma içerisinde incelenen bu ülkelerde yayınlanan konuyla ilgili haberlerin hepsinde ortak olarak değinilen husus, olaylar üzerinde bir Rus tehdidinin yadsınamaz olduğu görüşüdür. Bu bağlamda en yoğun şekilde bu iddiayı savunan içeriklerin, Azerbaycan medyasında yer alan haberler olduğu belirtilebilir.

Ardından incelenen diğer ülke medyalarında da aynı savunu paylaşılrken, Kırgızistan ve Özbekistan medyalarında yer alan haberlerde -Rus tehdidi iddiasının var olma ihtimalini de elbette göz ardı etmeyerek- özellikle Kazakistan'daki iç siyasetin istikrarsızlığının ve sosyo-ekonomik koşulların da bu saldırgan protestoların gerçekleşmesinde önemli bir etken olduğunun savunusu dikkat çekmiştir.

Bununla birlikte Tokayev'in Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ)'ne yaptığı askeri yardım çağrısının ise özellikle Azerbaycan ve Özbekistan medyalarında eleştirildiğine rastlanılmıştır. Azerbaycan medyasında yer alan haberlerde bu durumun açıkça Rusya'ya karşı bir bağımlılık yaratacağı ifade edilirken, Özbekistan medyasında ise durumun daha çok Özbekistan için de bir iç güvenlik problemi oluşturabileceği doğrultusunda ele alındığı gözlemlenmiştir.

Çalışmada incelenen tüm ülkelerin medyalarındaki haberlere göre, bütüncül bir bakış açısı ile bakıldığı zaman, Kazakistan'da yaşanan bu olaylarda önemli etkenler olarak; i. Nazarbayev yönetiminin getirdiği merkezileşme ve ardından görülmeye başlanan istikrarsızlıklar, ii. Kazakistan'daki mevcut siyasi ve ekonomik hayatın ülke içerisinde yarattığı memnuniyetsizlik ortamı, iii. Kazakistan'a komşu olarak ülkeyi yakından takip eden ve bölgede jeopolitik öneme sahip olan Rusya'nın bölge üzerinde bir dış tetikleyici ve tehdit unsuru olduğu gerçeğinin yadsınamayışı sebepleri gösterilebilmektedir.

Sonuç olarak; Kazakistan'ın ilerleyen süreçte ne gibi gelişmeler yaşayacağı tartışma konusudur. Ülkenin siyasi geçmişinde yer alan Nazarbayev otoritesinin etkisinin, Tokayev'in liderliğinin sınırlarını belirlediği ve etkilediği açıkça ifade edilebilmektedir. Nitekim; araştırma içerisinde incelenen haberlerde de sıklıkla değinildiği üzere, Nazarbayev'in uzun süren ve sonrasında da gayri resmi bir biçimde devam etmekte olan etkisinin, ülkenin önce siyasal ardından toplumsal alanlarında bir dalgalanma yarattığı söylenebilmektedir. Bu doğrultuda Kazakistan vatandaşlarının yalnızca artan fiyatlara tepki vermediği, aslında siyasal arenadaki bu duruma da tepki gösterdiği fikri de beraberinde düşünülmelidir. Kazakistan yönetimi, yalnızca ekonomik-toplumsal yapıdaki sorunları çözmeye

odaklanır ve siyasal-toplumsal bu gerçekliği göz ardı ederse, toplumun bir başka zaman diliminde yeniden tepkisini ortaya koyabileceği de yadsınamaz bir ihtimal olarak görülebilir. Bunlara ilaveten; olayların meydana gelmesinin hemen ardından bizzat Kazakistan Cumhurbaşkanı Tokayev'in vakit kaybetmeden KGAÖ güçlerine yaptığı yardım çağrısı ile Rusya'nın, askerlerinin ülkeye girmesi ile bir avantaj elde ettiği gerçeği gözlerden kaçmamaktadır. Kazakistan hükümetinin özellikle Rusya'ya yaptığı bu yardım çağrısı, medyada oldukça dikkat çeken bir başka husus olmuştur. Bu durumda; Kazakistan yönetiminin Orta Asya üzerinde eskiden beri var olan bir sömürge gücünün desteğine ihtiyaç duymasının Rusya'nın bölgede rol almaya devam etmesine bir fırsat verip vermediğini değerlendirmesi, Kazakistan'ın ve bölgedeki diğer Türk Devletlerinin geleceği açısından önemli olacaktır.

Kaynakça

- Aliyev, R. (2022, Ocak 7). *Qazaxistanda baş verənlər bütün dünyanın diqqət mərkəzindədir*. Ocak 19, 2022 tarihinde <https://ikisahil.az/post/276371-qazaxistandabash-verenler-butun-dunyanin-diqqet-merkezindedir> adresinden alındı
- Alizade, M. (2022, 01 07). *Rus basını Kazakistan olaylarını nasıl görüyor?* 12 21, 2022 tarihinde indyturk.com: <https://www.indyturk.com/node/456741/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/rus-bas%C4%B1n%C4%B1-kazakistan-olaylar%C4%B1n%C4%B1-nas%C4%B1lg%C3%B6r%C3%BCyor> adresinden alındı
- Altyn Asyr. (2022, 01 10). *Türkmenistanyň Prezidenti Gazagystan Respublikasynyň Prezidentine gynanç bildirdi*. 10 6, 2022 tarihinde [turkmenistan.gov.tm: https://www.turkmenistan.gov.tm/tk/habar/60058/turkmenistanyn-prezidenti-gazagystan-respublikasynyn-prezidentine-gynanc-bildirdi-3](https://www.turkmenistan.gov.tm/tk/habar/60058/turkmenistanyn-prezidenti-gazagystan-respublikasynyn-prezidentine-gynanc-bildirdi-3) adresinden alındı
- Azadlıq. (2022, Ocak 6). *Ekspertlər Qazaxıstanı gözläyən gələcək barədə*. Ocak 18, 2022 tarihinde <https://www.azadliq.org/a/ekspertler-qazaxistan/31642696.html> adresinden alındı
- Azatlyk Radiosy. (2022, 01 05). *Gazak hökümeti protestler arasynda işden çekildi. Türkmenistanlylar 'gozgalaňy' ara alyp maslahatlaşýar*. 10 7, 2022 tarihinde [azathabar.com: https://www.azathabar.com/a/31640123.html](https://www.azathabar.com/a/31640123.html) adresinden alındı
- Azatlyk Radiosy. (2022a, 01 06). *KHŞG Gazagystana parahatçylyk güýçlerini iberýär. Aşgabat metbugat üçin maglumat ýaýratdy*. 10 9, 2022 tarihinde [azathabar.com: https://www.azathabar.com/a/31641887.html](https://www.azathabar.com/a/31641887.html) adresinden alındı
- BBC Azerbaycan. (2022, Ocak 16). *Qazaxıstan: Baş Prokurorluq iğtişaşlar zamanı önlərin sayını açıqlayıb*. Ocak 21, 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/azeri/international-59664675> adresinden alındı
- Chronicles of Turkmenistan. (2022, 01 06). *Turkmen diplomats and special services officers sent to Kazakhstan*. 10 20, 2022 tarihinde [en.hronikatm.com: https://en.hronikatm.com/2022/01/turkmen-diplomats-and-special-services-officers-sent-to-kazakhstan/](https://en.hronikatm.com/2022/01/turkmen-diplomats-and-special-services-officers-sent-to-kazakhstan/) adresinden alındı
- Feyziyev, C. (2022, Ocak 8). *Qazaxıstanda nə baş verir?* Ocak 20, 2022 tarihinde <https://axar.az/news/gundem/614717.html> adresinden alındı
- Igamberdiev, B. (2022, Ocak 12). *Так что же произошло в Казахстане? Попытка госпереворота и уроки для Кыргызстана*. Ocak 27, 2022 tarihinde https://mnenie.akipress.org/unews/un_post:23790/?from=mnenie&place=search&sth=960f52520dae7c60832b7eda8ade30c3 adresinden alındı
- İlbeyoğlu, V. (2022, 01 16). *Kazakistan'da yok sayılan; halkın isyan hakkı!* 12 20, 2022 tarihinde [evrensel.net: https://www.evrensel.net/yazi/90204/kazakistanda-yok-sayilan-halkin-isyan-hakki](https://www.evrensel.net/yazi/90204/kazakistanda-yok-sayilan-halkin-isyan-hakki) adresinden alındı

- İskender, B. (2022, Ocak 10). *Как история кыргызского пианиста поможет раскрыть ложь властей Казахстана*. Ocak 25, 2022 tarihinde <https://kloop.kg/blog/2022/01/10/kak-istoriya-kyrgyzskogo-pianista-pomozhet-raskryt-lozh-vlastej-kazahstana/> adresinden alındı
- Ismayilov, S. (2022, Ocak 7). *Qazaxıstan hadisälari: lider çatışmazlığının pik haddi*. Ocak 19, 2022 tarihinde <https://report.az/analitika/yola-saldigimiz-ile-enerjili-baxis/> adresinden alındı
- İzvestiya. (2022, 01 21). *Токаев назвал причину беспорядков в Казахстане*. 12 21, 2022 tarihinde [iz.ru: https://iz.ru/1280246/2022-01-21/tokaev-nazval-prichinu-besporiadkov-v-kazahstane](https://iz.ru/1280246/2022-01-21/tokaev-nazval-prichinu-besporiadkov-v-kazahstane) adresinden alındı
- Kalykov, M. (2022, Ocak 10). *МИД Кыргызстана направил ноту Казахстану из-за задержания Закира Юбурова и других кыргызстанцев*. Ocak 27, 2022 tarihinde <https://kloop.kg/blog/2022/01/10/mid-kyrgyzstana-napravil-notu-kazahstanu-iz-za-zaderzhaniya-zakira-yuburova-i-drugih-kyrgyzstantsev/> adresinden alındı
- Kenzhetay, N. (2022, Ocak 6). *Kazakistan'da Ne Oluyor?* Ocak 19, 2022 tarihinde <https://www.gzt.com/jurnalist/nazgul-kenzhetay-anlatiyor-kazakistanda-ne-oluyor-3601093> adresinden alındı
- Live Az. (2022, Ocak 11). *Türk Dövlətləri Təşkilatı Qazaxıstana dəstək bəyanatı qəbul edib*. Ocak 24, 2022 tarihinde <http://www.live.az/index.php?newsid=27867> adresinden alındı
- Loginova, O. (2022, Ocak 10). *Эпоха Назарбаева закончена*. Ocak 27, 2022 tarihinde <https://kloop.kg/blog/2022/01/10/epoha-nazarbaeva-zakonchena-pravozashhitnik-zhovtis-osituatsii-v-kazahstane/> adresinden alındı
- Niyazov, J. (2022, 01 12). *"Bu – O'zbekistonni KXShTga qaytarish harakati" - siyosiy tahlilchi Lukashenkonning bayonoti haqida*. 08 18, 2022 tarihinde [kun.uz: https://kun.uz/uz/news/2022/01/12/bu-ozbekistonni-kxsh-tga-qaytarish-harakati-siyosiy-tahlilchi-lukashenkonning-bayonoti-haqida](https://kun.uz/uz/news/2022/01/12/bu-ozbekistonni-kxsh-tga-qaytarish-harakati-siyosiy-tahlilchi-lukashenkonning-bayonoti-haqida) adresinden alındı
- Nurmatov, S. (2022, 01 08). *Qozog'istonni ikki boshlik shu yo'lga boshladi*. Qalampir: <https://qalampir.uz/uz/news/k-ozogistonni-ikki-boshlik-shu-yulga-boshladi-52893> adresinden alındı
- Ortaylı, İ. (2022, 01 16). *Babür Şah ve Hindistan*. 12 20, 2022 tarihinde [hurriyet.com.tr: https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ilber-ortayli/babur-sah-ve-hindistan-41982981](https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ilber-ortayli/babur-sah-ve-hindistan-41982981) adresinden alındı
- Ozodlik.org. (2022, 01 05). *O'zbekiston: Davlat OAVlari jim, tarmoqlar "qozoq bovuqlar"ni ehtiyotkorona olqishlamoqda*. 08 19, 2022 tarihinde [ozodlik.org: https://www.ozodlik.org/a/o-zbekiston-davlat-oav-lari-jim-tarmoqlar-qozoq-bovuqlar-ni-eh-tiyotkorona-olqishlamoqda/31641082.html](https://www.ozodlik.org/a/o-zbekiston-davlat-oav-lari-jim-tarmoqlar-qozoq-bovuqlar-ni-eh-tiyotkorona-olqishlamoqda/31641082.html) adresinden alındı
- Pars Today. (2022, 01 07). *Soñky günlerde Gazagystan Respublikasynda bolup geçýän wakalara Türkmenistanyň alada bilen seredýändigini*. 10 18, 2022 tarihinde [parstoday.com/tk/news: https://parstoday.com/tk/news/turkmenistan-i15154](https://parstoday.com/tk/news/turkmenistan-i15154) adresinden alındı
- Pars Today. (2022a, 01 13). *Türki döwletleriň guramasynyň Daşary işler ministrleriniň adatdan daşary onlaýn duşuşygy geçirildi*. 10 16, 2022 tarihinde [parstoday.com: https://parstoday.com/tk/news/turkmenistan-i15288](https://parstoday.com/tk/news/turkmenistan-i15288) adresinden alındı
- Podolskaya, D. (2022, Ocak 12). *Kırgız Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı başkanı, Kırgızistanlıların Kazakistan Cumhuriyeti'nde gözaltına alınması hakkında derhal bilgi verilmesini istedi*. Ocak 24, 2022 tarihinde https://24.kg/vlast/220210_glava_mid_krprosit_operativno_informirovat_ozaderjanii_kyrgyzst_antsev_vrk/ adresinden alındı
- Rahmatullayev, S. (2022, 01 16). *«Qo'shning tinch, sen tinch» yoxud Qozog'iston voqealaridan xulosalar*. 09 03, 2022 tarihinde [kun.uz: https://kun.uz/uz/news/2022/01/16/qoshning-tinch-sen-tinch-yoxud-qozogiston-voqealaridan-xulosalar](https://kun.uz/uz/news/2022/01/16/qoshning-tinch-sen-tinch-yoxud-qozogiston-voqealaridan-xulosalar) adresinden alındı

- Ryskulbekova, A. (2022, Ocak 11). Токаев: В террористической атаке на Казахстан участвовали боевики из Центральной Азии. Ocak 26, 2022 tarihinde <https://kloop.kg/blog/2022/01/11/tokaev-v-terroristicheskoy-atake-na-kazahstan-uchastvovali-boeviki-iz-tsentralnoj-azii/> adresinden alındı
- Shokirjonov, S. (2022, 01 11). Lukashenkonin «maslahati»: Aslida nimadan ehtiyot bo'lish kerak? 08 18, 2022 tarihinde kun.uz: <https://kun.uz/uz/news/2022/01/11/lukashenkonin-maslahati-aslida-nimadan-ehityot-bolish-kerak> adresinden alındı
- Takvim. (2022, 01 06). Kazakistan'ı kimler karıştırıyor? CIA ve MI6'nın parmağı mı var? 12 16, 2022 tarihinde takvim.com.tr: <https://www.takvim.com.tr/guncel/2022/01/06/kazakistan-kimler-karistiriyor-cia-ve-mi6nin-parmagi-mi-var/6> adresinden alındı
- Teref Az. (2022, Ocak 10). Qazaxıstanda baş verənlər Türkiyə-Rusiya rəqabətinin yeni dalğasıdır? Ocak 19, 2022 tarihinde <https://teref.az/gundem/222504-qazaxistanda-bas-verenler-turkiye-rusiya-reqabetinin-yeni-dalgasidir.html> adresinden alındı
- Timirbayeva, N. (2022, Ocak 13). Kazakistan'daki olaylar: toplumun cevap bulamadığı sorular. Ocak 25, 2022 tarihinde https://kaktus.media/doc/452632_sobytiia_v_kazahstane._voprosy_na_kotorye_obshestvo_ne_nahodit_otvetov.html adresinden alındı
- Xabardor.uz. (2022, 01 05). “Rus matbuoti Qozog’istondagi voqealarni o’zgacha ishtiyiq bilan yorityapti...”. 08 16, 2022 tarihinde xabardor.uz: <https://xabardor.uz/uz/post/rus-matbuoti-qozogistondagi-voqealarni-ozgacha-ishtiyiq-bilan-yorityapti> adresinden alındı
- Yeniçağ Gazetesi. (2022, 01 07). Kırimli gazeteci Gulsum Khalilova açıkladı: işte Putin'in Kazakistan planı. 12 17, 2022 tarihinde yenicaggazetesi.com: <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/kirimli-gazeteci-gulsum-khalilova-son-durumu-acikladi-iste-rusya-devlet-baskani-putinin-kazakistan-plani-498215h.htm> adresinden alındı
- Yusupova, D. (2022, Ocak 13). Как на наше будущее повлияет ОДКБ в Казахстане? Мнения политологов. Ocak 27, 2022 tarihinde https://kaktus.media/doc/452534_kak_na_nashe_bydyshee_povliiaet_odkb_v_kazahstane_mneniia_politologov.html adresinden alındı

Makale Bilgi Formu

Yazarın Katkıları	Makale tek yazarlıdır.
Çıkar Çatışması Bildirimi	Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Destek/Destekleyen Kuruluşlar	Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.
Etik Onay ve Katılımcı Rızası	“Kazakistan’da Yaşanan Hükümet Karşıtı Ayaklanma Olayının Türk Cumhuriyetleri’nde Medyaya Yansımaları” başlıklı çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir. Yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı yazar tarafından beyan edilmiştir.
Not	Bu çalışma, Sakarya Üniversitesi TÜRKMER kapsamında hazırlanan "Kazakistan'daki Hükümet Karşıtı Ayaklanmanın Azerbaycan ve Kırgızistan Medyasındaki Yansımaları" başlıklı analizin Özbekistan ve Türkmenistan'ı da kapsayacak şekilde geliştirilmiş halidir.
